

TANTÁRGYLEÍRÁS ÉS HETI TEMATIKA

Tantárgy neve: Térnyelvi tanulmányok tervezői aspektusból (MA)	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező tantárgy	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” elmélet:30%, gyakorlat:70%	
A tanóra típusa¹: gyakorlat és elmélet óraszám: 40 óra tömbösítve, az adott félévben Nyelve: magyar Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további módok, jellemzők²: előadások, kutatás, térkompozíciók	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ³): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok⁴: térkompozíciók és díszletmakett készítés, kiselőadás	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév	
Előtanulmányi feltételek: -	
Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása: Gyakorlati jeggyel záródó műtermi munka folyamatában, több pillérre épülő kurzus során a hallgatók megismerik az <i>építészeti tér</i> és az azt megalkotó kultúrkör <i>eszmerendszerének</i> összefüggéseit, a felismert kapcsolódások alapján térmodellekkel elemeznek egy <i>drámai művet</i> a féléves tervezési feladat köréből. A tér törvényszerű, nyelvi elemeit rendszerbe foglalva, színházi térbe adaptálva összegzik elemzéseik eredményeit, végeredményül funkcionáló, árnyaltan kifejező díszletmakett készül. ALKOTÁS a TÉR SPIRITUÁLIS NYELVÉN- CSEHOV EGYIK DRÁMÁJA Amikor a díszlettervezés feldúlóan összetett folyamata zajlik, a tervező <i>autonóm</i> alkotó folyamat részese. Először elfogulatlanul elolvassa a színdarabot, hatása alá kerül. Ezzel az első hatással el kell időzni. Érdekes ilyenkor ezeket a „homályos”, de erőteljes érzéseket valahogy rögzíteni és ezeket félretenni, később újból elővenni. Ekkor kezdhethetjük a <i>munka kalandját</i>. A tervező elmélyült kutatást végez, mindent megkeres és rendszerez, amit a színdarab, a leendő előadás kapcsán csak lehet. Maga a kutatás- az érzések mellett- az alkotás alapja. A tudatos kereső, gyűjtőmunka során az érzéki, jobbára ösztönösen felbukkanó élmények, érzetek, képek formájában bukkannak fel. Utóbbiak nagymértékben áthatják a racionálisan haladó folyamatot. Az építészeti tér az inspiráció forrása. Amint a festőnek a forma, a szín, a ritmus és a kompozíció az alkotás eszköze, úgy számunkra most a tér irányai, mozdulatai, áradása, ritmusa és formái lesznek azok, amelyek fény nélkül nem léteznek. A Tér spirituális nyelve lesz a beszélt nyelvünk, a racionális, rendezett kutatás és az ösztönös spontaneitás, összegződnek alkotó kalanddá. Egymás nélkül nem léteznek. „Az építészet összetett jelensége túl sok összebékíthetetlen, ellentmondásos gondolati kategóriából, szándékból, érzelemből, interakcióból és akcióból áll ahhoz, hogy egyetlen elméleti keretrendszerbe legyen sűrítendő. (...) Az építészet eredendően tudománytalan volta abból fakad, hogy gyakorlata tényeket és álmokat, tudást és hiedelmeket, racionális levezetést és érzelmeket, technológiát és művészetet, intelligenciát és intuíciót, valamint a múlt, jelen és jövő időbeli dimenzióit olvasztja össze.	

¹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Emellett egyszerre eszköz és cél; haszonelvű feladatából fakadó eszköz, és a művészet megnyilvánulásaként cél, amely tapasztalati, kulturális, mentális és érzelmi értékeket közvetít.” (Pallasmaa, „A bőr szemei” 2018)

A KURZUS LEÍRÁSA, CÉLJA, FŐBB EGYSÉGEI:

A díszlettervező kifejezési eszköze a TÉR. A tér segítségével szervezi is a leendő előadást. Gyakorlatban tapasztaljuk, hogy a tér KIFEJEZÉSI eszköz, amellyel összetett érzeteket, gondolatokat fejezünk ki, olyanokat, amelyeket semmilyen más művészeti eszközzel nem lehet.

A kurzus SZAKMAI célja az építészeti tér rejtett, szellemi nyelvezetének megismerése és elsajátítása, s ennek gyakorlati alkalmazása. „Learning by doing...”

Általánosabb EMBERI CÉLJA az önismeret elmélyítése az érzéki és az intellektuális bensőnk és kapcsolódásaik, ellentmondásaik megtapasztalása által.

Az emberiség történetén keresztül az építészet a korszellem legállandóbb, sűrített eszméit testesíti meg. Ezért szükséges a bejárt történelmi és kortárs korok eszmerendszerének és ezek építészetben való megjelenésének megismerése.

A kurzus 3 alappillére:

1. Szellemtörténeti áttekintés

- a. hiedelem-, vallástörténet és gondolkodás nagy korszakai
- b. az individuális szellemi fejlődés és az emberfaj szellemi útjának párhuzamai

2. Építészet-, város és tér szellemtörténeti áttekintés, a Tér spirituális nyelve

- a. tértípusok és térformák története
- b. társadalom és tér
- c. személyes terek, az építés gesztusa és rítusa

3. Színdarab: Csehov egyik kiválasztott drámája

- a. elemzés térrel kifejezve- a fogalmi gondolkodás szavai helyett a tér sokkal szerveesebb, absztraktabb, egyszerre egzakt és érzéki nyelvvel a kurzus minden napján „elemzünk” és kifejezünk egy-egy szituációt, személyiséget. (mindenki kb. 7-8 térkompozíciót fog készíteni)
- b. színpadi díszlet tervezése -elvi- előadás számára (A BÁRKA SZÍNHÁZ terébe, csoport munka, a kurzus utolsó 3 napján)

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

I. KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK MINDEN RÉSZTVEVŐ SZÁMÁRA

- Karen Armstrong: **A mítoszok rövid története**, Palatinus, 2006., <https://cdn.bookee.app/files/pdf/book/en/a-short-history-of-myth.pdf>
- Noah Harari: **Sapiens**, Animus, 2015
- M. Eliade: **Az örök visszatérés mítosza**, Európa Könyvkiadó 1998
- Csehov: **Három nővér**- legalább kétszer ([A HÁROM NŐVÉR](#))

II. JAVASOLT OLVASMÁNYOK

- *A szent és a profán: a vallási lényegről* / Mircea Eliade ; [ford. Berényi Gábor] ; [a jegyzeteket írta Ara-Kovács Attila]. – Bp. : Európa, 1987. ISBN 963-07-4253-5 (online)
- *Az örök visszatérés mítosza avagy a mindenség és a történelem* / Mircea Eliade ; [ford. Pásztor Péter]. – Európa, 1998. ISBN 963-07-6395-8
- *Az eredet bűvöletében* / Mircea Eliade ; [ford. Vargyas Zoltán]. – Cartaphilus Kiadó, 2002 ISBN 963-9303-45-3
- *Képek és jelképek* / Mircea Eliade ; [ford. Kamocsay Ildikó]. - Európa Könyvkiadó, 1997 ISBN 963-07-6244-7
- *Misztikus születések - Tanulmány néhány beavatástípusról* / Mircea Eliade ; [ford. Saly Noémi]. - Európa Könyvkiadó, 1999 ISBN 963-07-6492-X
- *Mítoszok, álmok és misztériumok* / Mircea Eliade ; [ford. Saly Noémi]. - Cartaphilus Kiadó, 2006 ISBN 963-7448-14-4

III. SZAKIRODALOM, NETEN:

- Joseph Campbell: Myth As the Mirror for the Ego <http://www.youtube.com/watch?v=VgOUxICCHoA>
- On Becoming an Adult <http://www.youtube.com/watch?v=aGx4IlppSgU>
- Initiation Through Trials <http://www.youtube.com/watch?v=SzhIQqVL6Vc>
- Mythology of the First City States <http://www.youtube.com/watch?v=EwPh4dHDmx0>

IV. AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK

HANKISS ELEMÉR

- Az ezerarcú én (2005)
- Félelmek és szimbólumok (2006)
- Ikarosz bukása (2008)
- Csapdák és egerek - Magyarország 2009-ben - és tovább (2009)
- Te rongyos élet... - Életcélok és életstratégiák a mai Magyarországon (2010)
- A Nincsből a Van felé - Gondolatok az élet értelméről (2012)
- A befejezetlen ember, Helikon Kiadó, ISBN 9789632275949, 2014
- Az emberi kaland, 5. kiadás, Helikon Kiadó, ISBN 9789632276410, 2014

JAMES G. FRAZER

- Aranyág, Osiris, 2005.

HERMANN HESSE

- Sziddhárta, Európa, Budapest, 2011

LAO CE

- Az út és az erény könyve, Tericum Kiadó, 2001; Budapest: Balassi Kiadó, 1996.

WEÖRES SÁNDOR

- A TELJESSÉG felé, 2015. Helikon

EDWARD T. HALL

- Rejtett dimenziók, Gondolat, 1980.

SPIRO KOSTOF

- Kostof, Spiro, *A History of Architecture: Settings and Rituals*, Oxford University Press, New York Oxford 1985; second edition 1995.
- Kostof, Spiro, *Caves of God: Cappadocia and its Churches* Publisher: Oxford University Press,

1989 [ISBN 0-19-506000-8](#) [ISBN 978-0195060003](#)

- Kostof, Spiro, *The City Shaped: Urban Patterns and Meanings Through History*, Bullfinch Press 1991; second edition, Thames & Hudson, New York 1999
- Kostof, Spiro, *The City Assembled: Elements of Urban Form through History*, Little Brown, Boston 1992; second printing Thames & Hudson New York 2005.

JOSEPH CAMPBELL

- The Hero with a Thousand Faces - Az ezerarcú hős, Édesvíz kiadó, 2010
- The Masks of God
- Historical Atlas of World Mythology
- The Power of Myth - Velünk élő mítoszok, Édesvíz kiadó, 2000

AJÁNLOTT KORTÁRS ÉPÍTÉSZETI KÖNYVEK

- Architecture Now I., II., III., IV...
- Alvar Aalto
- Tadao Ando
- Shigeru Ban
- Mario Botta
- David Chipperfield
- Santiago Calatrava
- Le Corbusier
- Peter Eisenman
- Norman Foster
- Zaha Hadid
- Herzog and de Meuron
- Daniel Libeskind
- Adolf Loos
- Richard Meier
- Rihard Neutra
- Jean Nouvel
- F. O'Ghery
- Valeio Olgiati
- John Pawson
- Renzo Piano
- Aldo Rossi
- Eero Saarinen
- Carlo Scarpa
- Alvaro Siza
- Preston Scott
- Peter Zumthor
- Frank Lloyd Wright

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul.**

a) tudása

- Általános kultúrantropológiai ismeretekkel rendelkezik
- Ismeri a különböző történelmi időszakok társadalmi felépítését.
- Eligazodik a kortárs vizuális műfajok között és felismeri a tartalmi összefüggéseket

b) képességei

- A kortárs vizualitást széleskörűen figyeli, tájékozott napjaink művészeti irányzataiban és képes a tartalom mentén viszonyulni a művekhez

- Képes átlátni a szociális, körülmények és a környezet közti összefüggéseket - Képes a kultúrtörténeti folyamatok átlátására, - Elemző módon ismeri a társadalmi és történelmi változások kultúrára gyakorolt hatását - Tudását alkotó módon építi be tervezői munkájába c) attitűd - Aktívan kutatja a történelmi, eszmei és tartalmi összefüggéseket a művészeti műfajok között - A különböző nemzetek kultúrája iránt érdeklődik és igyekszik behatóan megismerni d) autonómia, felelősség - Elemző módon figyeli a jelenkori társadalmi és művészi jelenségeket - Tudását alkotó és építő módon osztja meg alkotótársaival
Tantárgy felelőse: dr. Kiss Gabriella DLA
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k) és elérhetősége(ik): Dr. habil. Csanádi Judit DLA
A tantárgy tanításának időpontja/helyszíne: Epreskert
Tantárgykódja: LÁM-TÉTA01-25-C
Felelős tanszéke: Látványtervező Tanszék
Képzési idő szemeszterekben: 1 szemeszter
Tanórák száma összesen: 40 óra
Tanulmányi követelmények: építészeti, látványtervezési és makett készítési jártasság,
Oktatási módszerek: építészeti stílusokról kutatás, kiselőadás megtartása a kutatott területről, térformák és makett készítés
Javasolt tanulási módszerek: folyamatos kutatás és elmélyülés a feladatban
A hallgató egyéni munkával megoldandó feladatainak száma: 1 feladat
Felhasználható fontosabb technikai és egyéb segédeszközök: makett készítési segédanyagok, projektor, számítógép
Szabadon választható (az infrastrukturális adottságokat figyelembe véve) tárgyként meghirdetve a jelentkező hallgatók létszáma (a tárgyat kötelezően felvevő hallgatóval együtt): évfolyam létszám

87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet:

54. § (2)⁹⁵ A képzési és kimeneti követelmények szerint megszerezhető kompetenciák alapján meghatározott tanterv kötelező, kötelezően választható és szabadon választható tantárgyakból, tantervi egységekből, továbbá kritériumkövetelményekből épül fel. Szabadon választható tantárgy esetében a felsőoktatási intézmény nem korlátozhatja a hallgató választását a felsőoktatási intézmények által meghirdetett tantárgyak körében.

Nft 2011. évi CCIV. törvény

49. § (2)²²⁹ A hallgató részére biztosítani kell, hogy tanulmányai során az oklevél megszerzéséhez előírt összes kredit legalább öt százalékaig, az intézmény szervezeti és működési szabályzata alapján szabadon választható tárgyakat vehessen fel – vagy e tárgyak helyett teljesíthető önkéntes tevékenységben vehessen részt –, továbbá az összes kreditet legalább húsz százalékkal meghaladó kreditértékű tantárgy közül választhasson.

